

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ВОРОНЕНКОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(Заява № 41286/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

19 лютого 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

Рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Вороненков проти України»,

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,
Райт Маруст (Rait Maruste),
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Рената Ягер (Renate Jaeger),
Марк Біллігер (Mark Villiger),
Ізабелль Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre), *судді*,
Станіслав Шевчук (Stanislav Shevchuk), *суддя ad hoc*,
та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 27 січня 2009 року,
виносить таке рішення, що було ухвалене в той самий день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 41286/04), поданою проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянином України п. В'ячеславом Борисовичем Вороненковим (далі — заявник) 4 листопада 2004 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — п. Ю. Зайцевим з Міністерства юстиції.

3. 12 вересня 2006 року Суд вирішив направити заяву Уряду. Посилаючись на положення пункту 3 статті 29 Конвенції, Суд також вирішив розглядати заяву по суті одночасно з питаннями щодо її прийнятності.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився у 1949 році та проживає у м. Артемівську.

1. Перше провадження у справі

5. У грудні 1995 року заявник звернувся з позовом до свого роботодавця, вимагаючи скласти акт про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, жертвою якого він став.

6. 27 вересня 1996 року Артемівський міський суд (далі — суд, суд першої інстанції) задовольнив позов заявника. Оскільки сторони не оскаржили рішення, воно набрало законної сили. Однак, 12 листопада 1997 року президія Донецького обласного суду за протестом прокурора скасувала вищезазначене рішення і направила справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

2. Друге провадження у справі

7. У липні 1997 року профспілка подала позовну заяву в інтересах заявника щодо отримання від роботодавця разової грошової допомоги та щомісячної допомоги у зв'язку з нещасним випадком, пов'язаним з виробництвом.

8. 15 вересня 1997 року суд першої інстанції частково задовольнив ці вимоги. Однак Донецький обласний суд (далі — обласний суд) ухвалою від 20 жовтня 1997 року скасував зазначене рішення та передав справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

9. 12 грудня 1997 року позовні заяви, подані у 1995 та 1997 роках, були об'єднані в одне судове провадження.

10. 11 лютого 1999 року заявник доповнив свою первісну позовну заяву та вимагав, зокрема, відшкодування моральної шкоди, завданої відмовою його роботодавця скласти акт.

11. У період з 28 жовтня 1997 року до 20 квітня 1999 року судом першої інстанції було призначено шістнадцять судових засідань. Деякі з них були відкладені з різних причин. Зокрема, два засідання, призначені на 26 грудня 1997 року та 26 січня 1998 року, були відкладені у зв'язку з неявкою заявника та його представника. Судове засідання, призначене на 20 лютого 1998 року, не відбулось у зв'язку з тим, що 16 лютого 1998 року заявник подав клопотання про відвід усього складу суду. Судове засідання, призначене на 25 березня 1999 року, не відбулось у зв'язку з тим, що суддя брав участь у розгляді кримінальної справи.

12. 11 червня 1998 року судом була призначена судово-медична експертиза, висновок якої був складений до 4 вересня 1998 року.

13. Судове провадження було відкладене декілька разів. Так, судовий розгляд справи було відкладено 9 березня до 8 квітня 1998 року в зв'язку з клопотанням заявника про необхідність вирішення питання щодо підсудності його справи. Після цього судовий розгляд справи було відкладено 4 травня до 22 травня 1998 року в зв'язку з неявкою представника відповідача. З 25 січня до 12 лютого 1999 року було оголошено перерву в зв'язку з клопотанням представника заявника. Розгляд справи також був відкладений 12 лютого до 5 березня 1999 року для ознайомлення зі змінами, внесеними заявником 11 лютого 1999 року до своїх позовних вимог.

14. 20 квітня 1999 року суд відмовив у задоволенні всіх позовних вимог позивача.

15. 7 червня 1999 року на підставі касаційної скарги заявника обласний суд скасував вищезазначене рішення та передав справу на новий розгляд до суду першої інстанції, вказавши на суперечності та прогалини в обґрунтуванні, а також неналежність оцінки доказів.

3. Третє провадження у справі

16. У період з серпня 1999 року до лютого 2001 року судом першої інстанції було призначено чотирнадцять судових засідань, деякі з яких були відкладені з різних причин. Так, судове засідання, призначене на 14 вересня 1999 року, було відкладене в зв'язку з неявкою представника заявника; три судових засідання, призначені відповідно на 1 грудня 1999 року, 21 січня та 9 березня 2000 року, були відкладені у зв'язку з неявкою представника відповідача; судове засідання, призначене на 28 серпня 1999 року, було відкладене за клопотанням представника відповідача; судове засідання, призначене на 5 листопада 1999 року, не відбулось у зв'язку з неявкою свідків.

17. 3 жовтня 1999 року до грудня 2000 року судовий розгляд було відкладено п'ять разів. Зокрема, 5 жовтня до 5 листопада 1999 року — в зв'язку з поданням клопотання про виклик нових свідків; 28 грудня 1999 року до 21 січня 2000 року, а також 22 березня до 5 квітня 2000 року — в зв'язку з викликом експертів та витребуванням документів; 22 листопада до 11 грудня 2000 року — в зв'язку з хворобою заявника; 16 лютого до 9 березня 2000 року — в зв'язку з тим, що суддя брав участь у розгляді кримінальної справи.

18. 15 квітня та 2 червня 2000 року суд призначив дві експертизи, висновки яких були складені відповідно 29 травня та 11 жовтня 2000 року.

19. 20 грудня 2000 року суд виніс рішення, яким було відмовлено у задоволенні позовних вимог заявника.

20. 18 січня 2001 року заявник подав касаційну скаргу, з порушенням відповідних строків. 2 лютого 2001 року відбулось судове засідання для вирішення питання щодо продовження строку для подання касаційної скарги.

21. 26 лютого 2001 року обласний суд скасував рішення та передав справу до суду першої інстанції, встановивши, що суд першої інстанції неналежно вивчив обставини справи та не оцінив докази.

4. Четверте провадження у справі

22. Перше судове засідання відбулось 25 квітня 2001 року, оскільки раніше суддя-доповідач знаходився у відраженні. У подальшому було проведено десять судових засідань.

23. 21 травня 2001 року суд задовольнив клопотання представника відповідача щодо залучення Фонду соціального страхування як співвідповідача у справі.

24. Вперше судове засідання було відкладено 5 червня до 20 червня 2001 року у зв'язку зі зміною позовних вимог заявника. Крім того, судовий розгляд було відкладено 20 червня до 9 липня та 2 листопада до 3 грудня 2001 року у зв'язку з необхідністю викликати свідків.

25. 3 грудня 2001 року суд вирішив направити матеріали справи до бюро судово-медичних експертиз Міністерства охорони здоров'я України. 11 вересня 2002 року до суду надійшов висновок експертизи.

26. Рішенням від 12 грудня 2002 року суд відмовив у задоволенні всіх позовних вимог заявника, встановивши наявність протиріч висновків експертиз, жоден з яких явно не довів, що інвалідність заявника була результатом травми, отриманої на виробництві.

27. Заявник подав апеляційну скаргу. 9 січня 2003 року його скарга була залишена без руху у зв'язку з необхідністю усунення недоліків. Розглядаючи виправлену апеляційну скаргу, 17 березня 2003 року апеляційний суд залишив рішення від 12 грудня 2002 року без змін.

28. 17 травня 2004 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявника.

ЩОДО ПРАВА

I. ЩОДО ТРИВАЛОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ

29. Заявник стверджує, що тривалість провадження була несумісною з вимогою «розумного строку», передбаченою пунктом 1 статті 6 Конвенції, який передбачає таке:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення».

30. Він також посилається на статтю 13 Конвенції стосовно цього, яка передбачає таке:

Стаття 13

«Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

31. Уряд заперечує проти цього твердження.

32. Суд зазначає, що первісне судове провадження розпочалось у грудні 1995 року і закінчилось у вересні 1997 року винесенням рішення, яке набрало законної сили. У листопаді 1997 року судове провадження було відновлене після повернення справи

на новий судовий розгляд у зв'язку із задоволенням протесту прокурора. У липні 1997 року профспілка також подала позов в інтересах заявника. У грудні 1997 року два судових провадження, одне — за позовною заявою заявника, поданою в грудні 1995 року, друге — за позовною заявою профспілки, поданою в липні 1997 року, були об'єднані.

33. Період, який має братись до уваги, розпочався лише з 11 вересня 1997 року, коли Україна визнала право на звернення до Суду. Період, що розглядається, закінчився 17 травня 2004 року. Таким чином, він тривав близько шести років та восьми місяців у судах трьох інстанцій. Справа тричі переглядалась судом.

А. Щодо прийнятності

34. Суд зазначає, що скарга заявника не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути оголошена прийнятною.

В. Щодо суті

35. Уряд наголошує на складності справи і вважає, що тривалість провадження була спричинена труднощами у встановленні обставин справи, які мали місце далеко в минулому. Він також стверджує, що поведінка заявника та його представника призвела до затримки, яка становила три з половиною місяці.

36. Заявник підтримує свою заяву.

37. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження повинна визначатися у світлі відповідних обставин справи та з огляду на такі критерії, визнані практикою Суду: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів державної влади, а також важливість предмета спору для заявника (див., серед іншого, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [ВП], заява № 30979/96, п. 43, CEDH 2000-VII).

38. По-перше, Суд встановлює, що незважаючи на той факт, що спір стосовно грошових виплат в зв'язку з нещасним випадком, пов'язаним з виробництвом, на перший погляд не був особливо складним, необхідність проведення численних експертиз, кількість яких збільшувалась внаслідок надання суперечливих висновків, ускладнювала провадження та сприяла його тривалості (див. вище пункти 13, 19 та 26).

39. По-друге, Суд зазначає, що деякі затримки спричинив сам заявник. Крім того, він сприяв тривалості судового провадження, використовуючи різні процесуальні засоби, які йому надавались національним законодавством (див. ухвалу у справі «Маліка-Васовська проти Польщі» (*Malicka-Wasowska c. Pologne*) (dec.), № 41413/98, від 5 квітня 2001 року).

40. Однак, у цій справі Суд зазначає, що протягом періоду, який розглядається, рішення, ухвалені судом першої інстанції, були двічі скасовані судами вищої інстанції, а справа була потім передана на новий розгляд по суті (див. вище пункти 15 та 22). Ці повторювані передання мали місце у зв'язку з помилками, які допускали суди нижчих інстанцій, і, відповідно, за такі затримки заявник не має нести відповідальність (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі «Вієрціжєвська проти Польщі» (*Wierciszewska c. Pologne*), № 41431/98, п. 46, від 25 листопада 2003 року).

41. Хоча Суд не аналізує якість судової практики національних судів, він вважає, що повторювані повернення справи на новий розгляд в межах одного провадження можуть вказувати на серйозні недоліки у національній судовій системі. Суд вважає, що така велика кількість повернень справи на новий розгляд не може бути виправдана лише її складністю. Незважаючи на те, що деякі інші затримки були спричинені заявником, Суд вважає, що тривалість провадження була надмірною з огляду на необхідність здійснення неодноразового перегляду справи.

42. У світлі вищевказаного та з урахуванням своєї практики, Суд вважає, що у цій справі тривалість оскаржуваного провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

43. Відповідно у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

44. Враховуючи висновки за пунктом 1 статті 6, Суд вважає, що немає потреби розглядати питання, чи мало місце в цій справі порушення статті 13 Конвенції (див. рішення у справі «Кухарчук проти України» (*Koukhartchouk c. Ukraine*), № 10437/02, п. 40, від 10 серпня 2006 року).

II. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ

45. Заявник також скаржиться на результат судового провадження, посиляючись стосовно цього на пункт 1 статті 6 та статтю 13 Конвенції.

46. Дослідивши всі матеріали справи, які є в його розпорядженні та настільки, наскільки вони охоплювалися його компетенцією, Суд не встановив жодних ознак несправедливості провадження. Отже, ця частина заяви є явно необґрунтована та має бути відхилена відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

47. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

48. Заявник із запізненням подав свою вимогу щодо відшкодування шкоди, яку, як він вважав, йому було завдано.

49. Таким чином, Суд вважає, що немає підстав присуджувати заявнику будь-якої суми відшкодування шкоди.

B. Судові витрати

50. Заявник не подав жодних вимог щодо компенсації судових витрат. Відповідно Суд вирішує не присуджувати заявнику компенсацію цих витрат.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву за скаргою за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції щодо надмірної тривалості провадження прийнятною, а решту заяви — непринятною.

2. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

3. *Постановляє*, що немає потреби окремо розглядати скаргу за статтею 13 Конвенції.

4. *Відхиляє* вимогу заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено французькою мовою і повідомлено письмово 19 лютого 2009 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія Вестердік
Секретар

Пеер Лоренцен
Голова